

[Damsgaard.]

at en vare skal produceres, før den kan forbruges, kommer vi ikke uden om blot ved at bestille varen hos det offentlige.

Vi står i disse år med langt flere ønsker og behov både på offentlige og private områder, end vi har produktion og økonomisk styrke til at dække på én gang. På det private område drejer det sig om en nødvendig styrkelse af arbejdspladser og erhverv, om bedre boligforhold osv.; og man ikke også debatten omkring overenskomstforhandlingerne vil vise, at ønskerne om større økonomiske muligheder for den enkelte ikke er udtømt endnu? På det offentlige område drejer det sig om skole, uddannelse, om sociale områder, plejehjem, børnehaver, sanering, egnsudvikling, trafikbetjening og meget mere.

Vi skal vogte os for over én kam at betragte den ene gruppe af behov som mindreværdig over for den anden. Det er ikke i det moderne samfund et „enten-eller“, men et „både-og“, når de muligheder skal fordeles og anvendes, som produktionsfremgangen gradvis bringer. Derfor er det uheldigt, hvis det private forbrug helt kvæler mulighederne for udbygning af det offentlige funktion, for udbygningen af det offentlige virke kan i mange tilfælde være lige så produktionsfremmende og fremmende for det enkelte menneskes trivsel som individuel anvendelse af midlerne. Men det er selvsagt lige så uheldigt, hvis det er det offentlige, som forsluger sig på hele produktionsfremgangen og ikke lader noget tilbage til f. eks. bedre arbejdspladser og boliger. Både de, som ønsker en hastigere udbygning af de offentlige ydelser, og de, der ønsker mere til den enkeltes rådighed, har derfor en afgørende interesse i, at der sikres en balance, så den samlede produktion og velstand kan udvikles mest muligt. For hver enkelt procent, den samlede produktion stiger, vil allerede det offentlige hidtidige andel bringe 300-400 mill. kr. mere til reel udbygning af det offentlige ydelser.

Den økonomiske situation i vort land er i bedre balance end for et år siden. Endnu mangler vel en del i, at det tilbageslag, som satte ind i 1967, er overvundet. Endnu er ikke mindst arbejdsløsheden et alvorligt problem, både for de familier, som rammes

deraf, og for samfundet som helhed. Men det må også være rigtigt at pege på, at den stærke vækst i ledigheden, der prægede sidste del af 1967, er blevet standset i 1968, og at antallet af beskæftigede arbejdsløshedsforsikrede i efteråret 1968 er betydelig større end i efteråret 1967, ja, det største beskæftigelsestal, vi nogen sinde har været oppe på.

Ser vi alene på antallet af arbejdspladser i industrien, er det i de første 3 kvartaler af 1968 øget med ca. 7.000, hvor det gennem hele 1967 var stærkt faldende. Medvirkende til denne bedring har været, at det lykkedes at få renteniveauet bragt ned fra sidste års rekordhøjde. Både for den virksomhed, der skal udruste en ny arbejdsplads, og for den unge familie, der skal flytte ind i en ny lejlighed, er et rentefald på ca. 1½ pct. noget, der kan mærkes.

En anden vigtig faktor har været, at omkostninger og priser er kommet nogenlunde i ro. Dette og en dygtig erhvervs-mæssig indsats har også givet sig udslag i en meget stærk og glædelig udvikling i industrieksporten. Selv om andre landes spærringer har hindret dansk landbrug i at udnytte sin konkurrenceevne og øge sin valutaindtjening, er der således nået en forbedring af betalingsbalancen over for udlandet, der er så meget mere bemærkelsesværdig, som den er sket på trods af en kraftig forringelse af bytteforholdet; dvs. af forholdet mellem vore eksport- og importpriser. Det er altså lykkedes ikke alene at indhente den forringelse, som skyldes det dårligere bytteforhold, og som isoleret vel beløber sig til op imod 1½ milliard kr., men derudover at forbedre betalingsbalancen med nogle hundrede millioner kroner i 1968.

Vi må imidlertid se i øjnene, at denne sanering af økonomien endnu er skrøbelig og mangelfuld. Den senere tids usikkerhed på de internationale valutamarkeder med de restriktioner, den har haft til følge både i England og Frankrig, må også opfordre til varsomhed. Hertil kommer, at vi står over for overenskomstforhandlinger på arbejdsmarkedet. Jeg vil gerne her understrege åbningstalens ord om, at arbejdsmarkedets parter har et selvstændigt ansvar, som ikke kan ventes begrænset ved indgreb fra folketing og regering. Men det er også rigtigt,